

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАСТИЧНЕ ВИХОВАННЯ АКТОРА

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Освітня кваліфікація: магістр перформативного мистецтва
(сценічне мистецтво)

Форма здобуття освіти – денна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 08 від «03» вересня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025р.

Розробник:

Садоха-Дівончук Анна Анатоліївна – асистентка кафедри сценічного мистецтва і хореографії навчально-наукового інституту мистецтв.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 8 від «3» вересня 2025р.

Завідувач кафедри:

Надія КУКУРУЗА

— /

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Пластичне виховання актора
Викладач	Садоха-Дівончук Анна Анатоліївна
Контактний телефон викладача	+380978314693
E-mail викладача	anna.sadoha-divonchuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Статус дисципліни	Вибірковий
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	У зручний для здобувачів час за узгодженням з викладачем.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Пластичне актора» спрямована на поглиблення професійної компетентності магістра через вдосконалення психофізичного апарату та опанування складних форм сценічної пластики. Дисципліна постає як комплексний тренінг, де розвиток тілесної свободи інтегрується з роботою над внутрішнім станом, сценічною увагою та логікою дії в художньому просторі.

Діяльність у межах курсу забезпечує трансформацію базових пластичних навичок у засіб створення складного драматичного образу. Особлива увага приділяється розвитку просторового мислення, ансамблевій злагодженості, відчуттю ритму та здатності зберігати органіку в умовах високої фізичної та емоційної інтенсивності.

Таким чином, курс є формою опанування вищої акторської спеціалізації, де тілесна виразність стає інструментом професійної комунікації, самовираження та втілення дієвого аналізу в сценічних обставинах.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу «Пластичне виховання актора» є формування поглибленої професійної та психофізичної компетентності магістрів через синтез технічної майстерності володіння тілом з акторською органікою. Курс спрямований на розвиток здатності до свідомого керування психофізичним станом, опанування складних пластичних партитур та забезпечення художньо переконливої індивідуальної та колективної взаємодії.

Цілі курсу

У результаті опанування дисципліни здобувачі освіти повинні:

- вдосконалити навичк м'язового вивільнення та досягнення повної сценічної

свободи;

- розвинути здатність до швидкої пластичної трансформації та створення зовнішнього малюнку ролі;
- опанувати складні координаційні техніки та акробатичні елементи як засіб сценічної дії;
- формувати навички ансамблевої взаємодії та партнерської довіри в динамічному просторі;
- набути виховання професійної дисципліни, культури безпеки та витривалості під час виконання творчих завдань.;

4. Програмні компетентності та результати навчання.

Загальні компетентності:

K01 — Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

K08 — Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

K10 — Здатність працювати як в команді так і автономно.

Фахові компетентності:

K16. Здатність до комплексного розв'язання складних професійних проблем в галузі сценічної інноваційної діяльності при глибокому переосмисленні наявних та створенні нових цілісних знань та професійної практики.

K17. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

K18. Здатність до комплексного оперування специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними) при самостійному створенні та виробництві сценічного твору.

K22. Здатність до ефективної діяльності в колективі в процесі створення синтетичного за своєю природою сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

Результати навчання:

ПР01. Володіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності.

ПР06. Вміти адекватно сприймати критику і знаходити відповідні шляхи реагування на неї, критично оцінювати власну діяльність та її результати.

ПР07. Вміти адекватно оцінювати нову ситуацію та здійснювати пошук можливостей до адаптації та дії в її умовах.

ПР08. Виявляти здатність до генерування нових ідей.

ПР09. Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми, аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

ПР10. Вміти застосовувати й удосконалювати навички міжособистісної взаємодії.

ПР11. Володіти виконавськими вміннями й навичками професії, елементами внутрішньої і зовнішньої техніки виконавця (постановника) в межах обраного фаху.

ПР12. Вміти самостійно відтворювати в художніх сценічних образах власну здатність до творчого сприйняття світу.

ПР13. Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними) при самостійному створенні та виробництві сценічного твору.

ПР15. Обирати художні засоби, необхідні для відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту).

ПР16. Вміти знаходити адекватні засоби презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

ПРН-21. Презентувати результати професійної діяльності та проєктів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

ПР24. Застосовувати розуміння природи художнього синтезу в ефективній діяльності зі створення сценічного твору у складі творчої групи.

5.Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Семінарські заняття / практичні / лабораторні	90
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
3	В6 Перформативні мистецтва В6.01 «Сценічне мистецтво»	2	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Сам. роб.

Змістовний модуль 1. (1 семестр)

Тема 1. Щоденний тренінг: самостійне виконання комплексу вправ на розтяжку та зміцнення м'язового корсета (по 15-20 хв)	-	3	6
Тема 2. Спостереження та аналіз: ведення «щоденника спостережень» за пластикою людей у громадських місцях (аналіз затисків,	-	3	6

ходи, жестів)			
Тема 3. Підготовка етюд: розробка індивідуального безслівного етюд «Людина та предмет», де акцент робиться на органічній взаємодії з аксесуаром	-	3	6
Тема 4. Відеоаналіз: перегляд та аналіз пластичних вистав або майстер-класів відомих майстрів (наприклад, Марселя Марсо чи Піни Бауш)	-	3	6
Тема 5. Робота над поставою: виконання вправ біля дзеркала для самокорекції положення голови та плечового поясу	-	3	6
Змістовий модуль 2. (2 семестр)			
Тема 6. Опрацювання літератури: вивчення історичних джерел щодо етикету певної епохи (за вибором). Складання кейсів: розробка ситуативних завдань (наприклад: «Як правильно представити бізнес-партнера на фуршеті?»)	-	3	6
Тема 7. Проєкт «Мій стиль»: підготовка презентації або колажу на тему «Дрес-код для різних типів офіційних заходів».	-	3	6
Тема 8. Тренінг мовного етикету: складання словника професійних компліментів та формул ввічливості для складних комунікативних ситуацій	-	3	6
Тема 9. Аналіз сценічних ситуацій і пошук виразного рішення	-	3	6
Тема 10. Аналіз цифрового сліду: самоаудит власних сторінок у соціальних мережах на відповідність нормам сучасного цифрового етикету	-	3	6

Всього за курсом:	0	30	60

Система оцінювання навчальної дисципліни

Оцінювання успішності базується на накопичувальній системі балів за результатами роботи в семестрі. Загальний бал складається з оцінки за практичну діяльність, виконання завдань самостійної роботи та результату підсумкового контролю. Оскільки курс складається з 10 змістових модулів, бали за семестр нараховуються поетапно. Це дозволяє студенту бачити свій прогрес і забезпечує систематичність тренувань.

Загальна система оцінювання курсу	Практичне заняття – 30 балів Самостійна робота – 20 балів Залік у вигляді творчого показу – 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	До складання екзамену (заліку) допускаються студенти, які за результатами виконання практичних завдань та самостійної роботи набрали не менше 25 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
80 – 89	B	
70 – 79	C	
60 – 69	D	
50 – 59	E	
26 – 49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна спрямована на формування у магістрів поглибленої психофізичної виразності та навичок створення пластичного образу. Навчання ґрунтується на принципах свідомої саморегуляції, творчої самоініціативи та здатності до глибокої пластичної трансформації. Через специфіку курсу (робота в контакті, підтримки, акробатичні елементи), пропущені заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню у формі демонстрації технічних комплексів або аналітичного розбору пластичних партитур.

Відвідування практичних занять є обов'язковим, оскільки дисципліна має прикладний характер і передбачає безпосередню фізичну взаємодію та роботу зі зброєю. Пропуск занять допускається лише з поважних причин (хвороба, офіційні обставини), підтверджених документально. Через специфіку курсу (парна робота,

фехтувальні дуети), пропущені заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню у формі практичного демонстрування технічних елементів або аналітичного розбору бойових партитур.

Активна участь у тренінгах, бездоганне виконання технічних вправ, робота в парах і групах, а також здатність до глибокої рефлексії та самоконтролю є визначальними чинниками підсумкового оцінювання. Пасивна присутність без активного залучення до психофізичного процесу та ігнорування вимог техніки безпеки є підставою для суттєвого зниження оцінки.

Самостійна робота включає:

- опрацювання теоретичних матеріалів з антропології руху, психології сценічної дії та сучасних методик пластичного виховання (праці Є. Гротовського);
- індивідуальний психофізичний тренінг для досягнення м'язової свободи, розвитку витривалості та вдосконалення координаційних здібностей;
- ведення щоденника саморефлексії, де магістр аналізує власні психофізичні затиски, фіксує результати тренажу та описує зміни у відчутті власного тіла;
- розробку авторських пластичних партитур до конкретних драматичних уривків або віршованих творів;
- виконання індивідуальних завдань: мистецтвознавчий аналіз пластичного рішення відомих театральних вистав або кінофільмів (розбір знакової системи рухів);
- пошук та підбір музичного супроводу, який відповідає темпо-ритмічній структурі обраного пластичного образу.

Усі завдання виконуються у встановлені терміни. Під час вивчення дисципліни здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Забороняються: плагіат (привласнення чужих авторських пластичних рішень, запозичення хореографічних партитур без посилання на автора чи джерело), фабрикація результатів та несанкціонована допомога. Порухення правил доброчесності або ігнорування норм техніки безпеки (нехтування правилами фізичної взаємодії, порушення дистанції) призводить до незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою та включає:

- поточну роботу на практичних заняттях (виконання складних тренінгових комплексів, вправ на координацію, пластичну свободу та м'язову саморегуляцію);
- виконання індивідуальних та групових завдань (мистецтвознавчий аналіз пластичної мови, розробка авторських партитур руху для сценічних уривків);
- підсумковий іспит, що проводиться у формі презентації авторського пластичного проєкту (постановка цілісного пластичного монологу або дуетної сцени з використанням набутих психофізичних та композиційних навичок).

Критерії оцінювання базуються на рівні сформованості технічних навичок володіння тілом, психофізичній готовності до трансформації, професійній дисциплінованості та здатності до бездоганної партнерської взаємодії. Особлива увага приділяється творчій ініціативі у створенні оригінальних пластичних

партитур (жесту, ходи, темпо-ритму персонажа) та вмінню органічно інтегрувати техніку руху в художній образ.

Взаємодія між викладачем і магістрами ґрунтується на засадах взаємоповаги, толерантності та високої професійної етики. Оскільки пластичне виховання безпосередньо пов'язане з фізичним контактом, конструктивна критика та дотримання безпеки є невід'ємною частиною навчання, спрямованою на професійний розвиток здобувача.

За потреби можливе використання дистанційних або змішаних форм навчання (теоретичні розбори методів психотехніки, відеоаналіз власної роботи, підготовка письмових експлікацій пластичного рішення) відповідно до нормативних документів закладу вищої освіти.

Навчальна дисципліна спрямована на формування у магістрів цілісного розуміння пластичної культури як мови професійної комунікації, а також розвиток практичних навичок створення авторських пластичних партитур (зокрема жестів, манер, складних акробатичних та беззбройних сценічних взаємодій).

Література

Основна література

1. Авраменко С. М. Пластична культура актора: теорія та практика формування: навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 248 с.
2. Гринишина Ю. В. Сценічний рух та пластика: від вправи до образу. Мистецтвознавство та освіта. 2021. № 2. С. 45–51.
3. Кравчук Л. С. Психофізика акторської дії у сучасному театральному просторі. Київ: Фенікс, 2023. 192 с.
4. Михайлюк В. М. Методика викладання спеціальних пластичних дисциплін: методичні рекомендації для магістрів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 86 с.
5. Черкашин С. В. Актор у сучасному перформансі: межі фізичних можливостей. Київ: Академвидав, 2024. 210 с.

Допоміжна література

1. Бойко О. С. Біомеханіка сценічної дії: розвиток координації та реакції магістра акторського мистецтва. Культура і сучасність. 2022. № 1. С. 78–84.
2. Коваль О. І. Взаємодія партнерів у сценічному просторі: психологічні та технічні аспекти. Вісник НАКККіМ. 2021. № 3. С. 115–121.
3. Степанов Г. О. Пластична виразність як засіб створення драматичного конфлікту. Одеса: Астропринт, 2022. 156 с.
4. Погребняк Г. П. Пластична культура як складник професійної майстерності актора та режисера. Київ: НАКККіМ, 2023. 180 с.

Викладач : Анна Садоха-Дівончук, асистентка

